

خارج از صفحه رادار:
اهمال دولت ها و کمیساریای پناهندگان
وضعیت هزاران پناهنده کُرد ایرانی
را در ترکیه و شمال عراق به مخاطره
آنداخته است

نهاد همبستگی با پناهندگان ایرانی

آوریل ۲۰۰۳

**OFF THE RADAR SCREEN:
UNHCR/GOVERNMENT NEGLECT
IMPERILS THOUSANDS OF
IRANIAN KURDISH REFUGEES
IN TURKEY & NORTHERN IRAQ**

Iranian Refugees' Alliance Inc.

April 2003

پیش درآمد

بخش های ترجمه شده به فارسی با علامت □ مشخص شده اند.
متن کامل انگلیسی این گزارش در سایت اینترنت ما موجود است.

خارج از صفحه رادار:

اهمال دولت ها و کمیساریای پناهندگان وضعیت هزاران پناهنده کرد ایرانی را در ترکیه و شمال عراق به مخاطره انداخته است

۱. خلاصه ۱
 ۲. چرا پناهندگان کرد ایرانی شمال عراق را ترک می کنند؟ ۴
 ۵. وضعیت امنیتی پر مخاطره ۵
 ۱۰. انتظارات طولانی و نهایتاً تعلیق اسکان دهی در کشور سوم ۱۰
 ۱۳. اسکان دهی از شمال عراق را که معلق کرده است ۱۳
 ۱۸. تشویق نهایی برای عزیمت ۱۸
 ۳. "جابجاشوندگان غیرقانونی" در ترکیه: از آتش درآمد و به تنور افتاده ۱۹
 ۱۹. دولت در تاسی سیاست "جابجاشونده غیرقانونی" کمیساریای پناهندگان گام برمی دارد ۱۹
 ۲۰. ورودی های ۱۹۹۲-۲۰۰۰: دوره ای از فجایع پنهان مانده ۲۰
 ۲۴. ورودی های ۲۰۰۰: گشایشی موقت ولی با بهایی سنگین ۲۴
 ۲۷. ورودی های ۲۰۰۱-۲۰۰۳: همه درها دوباره بسته می شوند ۲۷
 ۲۸. استردادهای غیرقانونی به ایران و شمال عراق ۲۸
 ۳۱. تهدیدات علیه امنیت جانی ۳۱
 ۳۲. زندگی آسف بار و فقیرانه پناهنده فاقد اقامت قانونی در شهر وان ۳۲
 ۳۲. سکوت و سیاست اطلاعاتی منحرف کننده کمیساریای پناهندگان ۳۲
 ۴. سرباز زدن و تأخیر در اسکان مجدد پناهندگان غیر قابل توجیه است ۳۹
 ۳۹. کمبود سهمیه اسکان مجدد ۳۹
 ۴۰. پُر خَرَج و پُر زَحمت بودن اسکان مجدد ۴۰
 ۴۲. گرایشات منفی ۴۲
 ۴۴. نتیجه ۴۴
 ۴۴. خواسته ها ۴۴
 ۵۱. درباره ما ۵۱
- تصاویر روی جلد: صحنه هایی از زندگی پناهندگان سابقاً ساکن شمال عراق که اکنون در شهر وان ترکیه هستند.
برگرفته از فیلمی که خود پناهندگان تهیه کرده اند.

آوریل ۲۰۰۳

پیش درآمد

این گزارش قبل از تهاجم نظامی به عراق نوشته شده و تحولات اخیر را که در زمان انتشار این گزارش جز صحنه ای بحرانی از سختی و ناملايمات حاد انسانی و آینده ای نامشخص نیست در بر ندارد. علی رغم اعتراضات وسیع بین المللی، در ۱۹ مارس ۲۰۰۳ دولت های آمریکا و انگلیس علیه عراق وارد جنگ شدند و در حال حاضر اغلب مناطق این کشور را تحت اشغال خود درآورده اند. اینکه نیروهای آمریکا و انگلیس تا چه موقع این کشور را در اشغال خود نگاه میدارند هنوز معلوم نیست و دورنمای استقرار یک دولت واقعاً دموکراتیک هم در این کشور بسیار ناروشن است. اشغال گران هنوز نتوانسته اند امنیت عمومی و امکانات امداد انسانی را برای مردم برقرار کنند.

در بهترین حالت میتوان گفت که آینده غیر قابل پیش بینی است. هم اکنون صاحب نظران بسیاری هستند که ارزیابی شان از آینده منفی است و سالهای متمادی بی ثباتی، تخریب، آوارگی مردم در داخل، جنگ های قومی داخلی، تنش با کشورهای همسایه و یک دسته جدید از مشکلات برای سازمانهای امداد را پیش بینی می کنند. همچنین معلوم نیست که چه موقع دستگاه دولتی جدید عراق به فکر الحاق به کُنوانسیون پناهندگی سازمان ملل و یا حتی برقراری نظامی برای حمایت از پناهندگان افتد. لذا در این لحظه و حتی پس از تعویض حکومت در عراق، جز اسکان دادن پناهندگان ایرانی در کشور سوم، راه حل جدی و درازمدت دیگری برای تأمین امنیت و حقوق انسانی آنها بنظر نمی رسد.

خارج از صفحه رادار: اهمال دولت ها و کمیساریای پناهندگان وضعیت هزاران پناهنده کرد ایرانی را در ترکیه و شمال عراق به مخاطره انداخته است

پناهنده متحصن در شمال عراق

ارپیل ۲۰۰۱

"در اینجا مثل انسان به ما نگاه نمی کنند. زندگی ما اینجا هیچ ارزشی ندارد. چرا؟ میگویند برای اینکه بی اجازه و سر خود آمدید تا بجای شمال عراق از اینجا زودتر به کشور سوّم بروید! یعنی اینکه انسان نباید بدست خودش سرنوشت نامعلوم و تاریک اش را تغییر بدهد. یعنی اینکه بعد از چندین و چند سال انتظار بی حاصل بایستی باز هم آنقدر به انتظار کمیساری پناهندگان در شمال عراق می نشستیم که مثل خیلی های دیگر یا بدست مأمورین جمهوری اسلامی گشته می شدیم و یا از مریضی و نبودن دارو و درمان از بین می رفتیم." از گفته های یک پناهنده ایرانی در وان ترکیه آوریل ۲۰۰۲

"تاریخ نشان داده است که اگر نیازها جدی باشند و عزم و اراده سیاسی هم وجود داشته باشد آنگاه اسکان پناهندگان در کشورهای سوم را می توان با کاررایی و بسرعت به انجام رسانید." از کتابچه راهنمای اسکان دهی کمیساریای پناهندگان، ژوئیه ۲۰۰۲

"اینکه اجازه دهیم پناهندگان سالهای متمادی را در بلا تکلیفی و سرگردانی بگذرانند، چه در اردوگاه ها و چه در شهرها، بازتاب مطلوبی از نظام بین المللی حمایت از پناهندگان ارائه نمی دهد." کمیسر عالی پناهندگان، به نقل از گری ترولر، مجله قوانین بین المللی پناهندگی، ۱۴، شماره ۱، سال ۲۰۰۲

بازگردانده است. در زمان تهیه این گزارش، حداقل سی خانواده دیگر با خطر قریب الوقوع اخراج مواجه هستند. و این به دلیل آن است که کمیساریای پناهندگان در برگی رسمی که برای آنان صادر کرده، آنان را "جابجا شونده غیر قانونی" و فاقد شرایط اسکان مجدد در کشور سوم قلمداد کرده است و از آن بدتر این ارزیابی را به مقامات ترکیه نیز گزارش کرده است.

حداقل چهار هزار پناهنده دیگر هنوز در منطقه کردستان خودمختار در شمال عراق بدون چاره و راه حلی باقی مانده اند. آنان در مواجهه با اعمال فزاینده خشونت و آزار و اذیت از سوی دولت ایران در وضعیت مخاطره آمیز و نابسامانی بسر می برند. برخی گزارش ها حاکی از آن است که مقامات ایران و سازمان ها و عوامل آلت دست آنها تا کنون بیش از دویست نفر را بقتل رسانده و بسیاری دیگر را ربوده اند. آنها همچنین بعضی از پناهندگان را مسموم کرده و اردوگاه هایشان را از طریق هوا بمباران کرده اند. در شرایطی که کمیساریای پناهندگان از اواسط سال ۱۹۹۹ برنامه اسکان مجدد پناهندگان را از شمال عراق معلق کرده است، امید هرگونه حمایت و پشتیبانی مؤثری برای این گروه، که در آن منطقه سرگردانند، از بین رفته است. بسیاری از قربانیان کارزار مرگ بار دولت ایران از بین پناهندگانی هستند که

۱. خلاصه

در حال حاضر بیش از یک هزار پناهنده کرد ایرانی که از اوایل سال ۲۰۰۱ از شمال عراق به ترکیه گریخته اند، به دلیل اینکه کمیساریای عالی ملل متحد در امور پناهندگان (UNHCR) از این پس کمیساریای پناهندگان حاضر به اسکان دادن آنان در یک کشور سوم نیست، نتوانسته اند برای گرفتن پناهندگی [موقت] از دولت ترکیه اقدام کنند.

این گروه پناهندگان، بدین جهت شمال عراق را ترک کرده اند که در آن منطقه مورد تهدید بوده اند و این در حالی است که برنامه اسکان دهی آنان در کشورهای سوم نیز مدت درازی است به تعلیق درآمده. از آنجا که این پناهندگان هم اکنون تحت عنوان "مهاجرین غیرقانونی" در ترکیه دائماً در معرض اخراج قرار دارند و کمیساریای پناهندگان نیز از کمک به آنان سرباز می زند، تحت شرایط بسیار سخت و فقیرانه ای بسر می برند. بسیاری از خانواده ها نزدیک به دو سال است که در چنین وضعیت بی ثبات و پنهان از دیده ها زندگی می کنند. پلیس ترکیه تا کنون حداقل دوازده تن از آنان را به ایران و بسیاری دیگر را خودسرانه به شمال عراق

سال‌ها چشم‌انتظار اسکان مجدد در کشور سوم بوده‌اند. اسکان در کشور سوم آزار اصلی حمایت‌گساریای پناهندگان در این منطقه بی‌ثبات و خطرناک است.

گساریای پناهندگان از طرف جامعه بین‌المللی مؤظف گشته است که به پناهندگان یاری رساند. برابر این وظیفه مسئولیت جهانی تأمین امنیت و حقوق انسانی از پناهندگان و یافتن راه حل‌های دائمی برای مشکلات آنان بر عهده این نهاد قرار دارد. در کشورهایی که تنها وسیله جهانی تأمین امنیت و حقوق انسانی و راه حل درازمدت برای برخی پناهندگان، اسکان آنان در کشور سوم می‌باشد (دو راه حل درازمدت دیگر، ادغام آنان در جماعت محلی و یا بازگرداندن داوطلبانه شان به میهن خویش است)، گساریای پناهندگان نقش محوری ای در طرح و اجرای برنامه‌های اسکان مجدد پناهندگان ایفا می‌نماید. اسکان مجدد ایرانیان پناهنده از شمال عراق، در سال ۱۹۹۱، پس از بوجود آمدن منطقه خودمختار عراق، آغاز شد. از آنموقع، این روند بسیار کند و غیرقابل پیش‌بینی بوده است و توانائی رسیدگی به آنبوه درخواست‌های روی هم‌تلبار شده را نداشته. این در حالی است که دائماً بر حجم درخواست‌های جدید آفروده شده. مشکلات موجود در تسلیم درخواست‌ها به کشورهای اسکان‌دهنده و تهیه امکانات انتقال، هر یک بگونه‌ای سبب‌گندی این روند شده است. در نهایت امر نیز خود گساریای پناهندگان از اواسط سال ۱۹۹۹، فعالیت‌های اسکان‌دهی‌اش را در حد رگود مطلق نگاه داشته است. این نهاد نه تنها چهار سال است که مسئولیت خود را در تأمین امکانات اسکان مجدد برای پناهندگان رها کرده است، بلکه تا کنون نیز نخواست و نتوانسته راه حل دیگری را برای تأمین امنیت و حقوق انسانی پناهندگان ایرانی در شمال عراق ارائه دهد.

گساریای پناهندگان دولت عراق را مقصر‌گندی کارها دانسته و مدعی است که این دولت از صدور اجازه خروج به پناهندگانی که به قصد اسکان مجدد آماده انتقال به اروپا و دیگر نقاط هستند، سر باز می‌زند. گساریای پناهندگان اما در مورد دلایل این تغییر روش ناگهانی دولت عراق که پیش از این به مدت ده سال بدون هیچ مشکلی برای این پناهندگان اجازه خروج صادر می‌کرد، سکوت اختیار نموده است. این نهاد همچنین توضیح نمی‌دهد که چرا موفق نشده در چهار سال گذشته با دولت عراق برای حل این مشکل به توافق برسد و یا به نحو دیگری مسئله خروج پناهندگان از آن منطقه را حل کند. از شواهد و مدارکی که بتدریج آشکار می‌شوند چنین استنباط می‌گردد که ممکن است اعمال شک برانگیز خود گساریای پناهندگان بانی و باعث تنش‌های بین این نهاد و حکومت بغداد شده باشند. مقامات رسمی عراق هرگونه مخالفتی با اسکان مجدد پناهندگان از شمال عراق را انکار می‌کنند.

بسیاری از ایرانیان پناهنده که نمی‌خواستند بمدت نامحدود در این منطقه بی‌ثبات جهان که بین آنان و نیروهای سرکوب‌کننده شان را مرزی ناآمن و به آسانی قابل نفوذ جدا می‌سازد، بلامتکلیف بمانند، از سال ۲۰۰۰ به بعد به ترکیه نقل مکان کردند. آنها اظهار می‌دارند که کارمندان گساریای

پناهندگان در شمال عراق نیز آنان را به اینکار تشویق می‌کرده‌اند. تا پایان دسامبر ۲۰۰۲ بین ۱۶۰۰ تا ۲۰۰۰ پناهنده خود را به ترکیه رسانیده‌اند. پیش‌بینی می‌شود تا زمانیکه گساریای پناهندگان تضمین قابل اطمینانی برای از سرگیری اسکان مجدد پناهندگان از شمال عراق ارائه ندهد، این روند احتمالاً همچنان ادامه خواهد داشت.

در ترکیه نیز متأسفانه گساریای پناهندگان سعی می‌کند از مسئولیت‌هایش در قبال پناهندگان ایرانی که از شمال عراق می‌آیند، شانه خالی کرده و با دست زدن به اقدامات تئیهی تحت عنوان اینکه این پناهندگان "جابجا شونده غیر قانونی" هستند، از جابجا شدن آتی آنان از شمال عراق به ترکیه جلوگیری نماید. گساریای پناهندگان هر از چندی به پناهندگانی که از سال ۱۹۹۲، وادار به کوچ دوم از شمال عراق به ترکیه شده‌اند، برچسب "جابجا شونده غیر قانونی" زده است - توضیح اینکه طبق تعریف، "جابجا شونده غیر قانونی" به پناهنده‌ای اطلاق می‌شود که بدون دلیل موجهی اولین کشوری را که در آنجا پناهنده شده و در آنجا از "امنیت موثر و واقعی و حقوق انسانی" برخوردار بوده ترک می‌کند.

گساریای پناهندگان با اینکه هیچگاه ارزیابی قابل توجهی از اینکه پناهندگان ایرانی در شمال عراق از "امنیت موثر و واقعی و حقوق انسانی" برخوردارند یا نه، ارائه نداده است، با زدن برچسب "جابجا شونده غیر قانونی" از مسئولیت خود در حمایت از این گروه مشخصاً بی‌دفاع پناهنده شانه خالی می‌کند. این در شرایطی است که بسیاری از این افراد قبل از آمدن به ترکیه از سوی گساریای پناهندگان در شمال عراق رسماً به عنوان پناهنده شناخته شده‌اند و حتی قول اسکان مجدد نیز به آنان داده شده و یا اینکه بعضاً هنوز درخواست پناهنده‌گی شان در دست بررسی بوده است.

گساریای پناهندگان طی دو سال گذشته در مقابل استرداد پناهندگان ایرانی از طرف مقامات ترکیه تا کنون دست به هیچ اقدامی نزده است. در حالی که این بزرگترین تخطی از قوانین بین‌المللی پناهنده‌گی است. گساریای پناهندگان این گروه را از کلیه کمک‌های معیشتی، داروئی و یا اسکان مجدد محروم نموده است. این سازمان از فوریه سال ۲۰۰۲ تنبیه دسته‌جمعی علیه این گروه از پناهندگان را تا حد خودداری از ثبت نام تازه واردین هم پیش برده است. از میان پناهندگان سابق شمال عراق که برای دریافت کمک با نهاد همبستگی با پناهندگان ایرانی تماس گرفته‌اند بیش از ۶۰۰ تن نه از سوی گساریای پناهندگان ثبت نام و تشکیل پرونده شده‌اند و نه از سوی دولت ترکیه. از آنجائی که آنان هیچ مدرک رسمی دال بر حضورشان در ترکیه ندارند، مبنای مشخص قانونی‌ای هم برای دفاع و جلوگیری از اخراج شان موجود نیست.

اکثر پناهندگان سرگردان در ترکیه اعضای سابق احزاب سیاسی‌گرد هستند که مورد آزار و تعقیب شدید دولت ایران قرار گرفته و شدیداً

در معرض خطر می باشند. حمایت از آنان در حکم مسئله مرگ و زندگی است. دولت ایران در سال ۲۰۰۲ کریم توژلی و خالد شوقی را که هردو از اعضای حزب دمکرات کردستان ایران بوده و بیشترین سال های زندگی خود را در شمال عراق سپری کرده بودند، اعدام کرد. کریم توژلی در سال ۱۹۹۸ و خالد شوقی در سال ۱۹۹۲ توسط مقامات ترکیه به ایران مسترد شده بودند. کمیساریای عالی پناهندگان به کریم توژلی که قبل از استرداد به ایران یک سال و نیمی را چشم انتظار کمک از این سازمان در ترکیه به سر برده بود، عنوان "جابجا شونده غیر قانونی" داده بود.

پنهانکاری، اعمال روشهای گمراه کننده، و خودداری از دادن اطلاعات صحیح از طرف کمیساریای پناهندگان وضعیت نابسامان و بلا تکلیف پناهندگان را بفرنج تر کرده است. یکی از ویژگی های این سیاست گمراه کننده این است که کمیساریای پناهندگان این گروه بزرگ از پناهندگان را از اسناد غلنی و جلسات مشورتی خود بکلی حذف کرده و با انزوای هر چه بیشتر این گروه از جامعه بین المللی، آنان را ضربه پذیرتر و اهمال وظایف خود نسبت به آنان را لاپوشانی می کند. نکته دیگر اینکه کمیساریای پناهندگان سعی می کند طفره رفتن از انجام مسئولیت های خود را اجتناب ناپذیر و علت آنرا سختگیری های دولت ترکیه نشان دهد. در حالیکه واقعیت عکس آن است. اساساً این دولت ترکیه است که همواره رفتارش با پناهندگان را دقیقاً با مواضع کمیساریای پناهندگان منطبق کرده. با استناد به محدودیت جغرافیایی که ترکیه به هنگام پیوستن به کنوانسیون پناهندگی ۱۹۵۱ سازمان ملل متحد برای خود قائل شده، این دولت از کشورهای غیر اروپایی پناهنده نمی پذیرد. بیشترین آمیدی که یک پناهنده غیر اروپایی در ترکیه می تواند داشته باشد این است که به او اجازه اقامت موقت بدهند تا در این فاصله از سوی کمیساریای پناهندگان در کشوری سوم اسکان داده شود. دولت ترکیه در صورتی که کمیساریای پناهندگان حاضر به اسکان مجدد پناهجو باشد، حاضر است برای او اجازه اقامت صادر می کند. از طرف دیگر هرگاه کمیساریای پناهندگان حمایت خود را از گروهی از پناهندگان دریغ کند، دولت ترکیه این حرکت را به مثابه چراغ سبزی تلقی کرده تا هرگونه رفتار ناروایی را که دلش می خواهد نسبت به این پناهندگان اعمال نماید.

اسکان مجدد در کشور سوم (اسکان پس از اولین کشور پناهندگی) امری اختیاری است و قوانین بین المللی کشورهای سوم را موظف به اجرای آن نمی کند. اما همین قوانین همه کشورهای را از استرداد پناهنده به مکانهایی که امکان دارد تحت تعقیب و ستم قرار گیرند صریحاً و آکیداً بر حذر داشته حال چه این کشورها کنوانسیون پناهندگی ملل متحد را امضا کرده باشند و چه نکرده باشند، چه تأملات جغرافیایی داشته یا نداشته باشند. اینکه دولتی بخواهد باز نگرداندن پناهندگان را مشروط به بودن تضمینی برای اسکان مجدد آنان در کشور سوم نماید، نقض آشکار قوانین بین المللی است. قابل توجه است که در این رابطه کمیساریای پناهندگان بجای اینکه دولت ترکیه را مجبور به کنار گذاشتن چنین شروط

غیرقانونی ای بنماید، همواره بگونه ای روشهای خود را با چنین سیاستی منطبق نموده است.

کمیساریای پناهندگان خود انکار نمی کند که از اواسط سال ۱۹۹۹، اسکان مجدد در کشور سوم از شمال عراق را به حالت تعلیق در آورده است، ولی از بحث غلنی در مورد اصول و قریضات حاکم بر سیاست بسته نگاه داشتن درهائیش بروی پناهندگانی که در جستجوی امنیت و حقوق انسانی سلب شده شان به ترکیه می آیند، اجتناب می کند. این سازمان همچنین توضیح نمی دهد که چرا این سیاست را دلخواهی و بطور منقطع اعمال می کند. از سال ۱۹۹۲ تا کنون، کمیساریای پناهندگان دو بار سیاست "جابجا شونده غیر قانونی" خود را نسبت به پناهندگان ایرانی که سابقاً در شمال عراق بوده اند، ملغی کرده است. یک بار در سال ۱۹۹۶-۱۹۹۵ و اخیراً در مورد تمام پناهندگانی که در سال ۲۰۰۰ از عراق به ترکیه وارد شده اند.

جالب توجه و شاید هم باورنکردنی است که این مسامحه و اهمالها از سوی کمیساریای پناهندگان به هیچ وجه به خاطر صرفه جویی در سهمیه های "کمیاب و پرآرزو اسکان مجدد" صورت نمی گیرد چرا که طبق اظهارات خود کمیساریای پناهندگان، این نهاد هر ساله هزاران سهمیه ای را که دولت های پناهنده پذیر برای اسکان مجدد پناهندگان در اختیارش می گذارند، نمی تواند پر کند. اینکه این نهاد هر ساله هزاران فرصت حیاتی برای پناهندگان را به هدر می دهد و در عین حال مشغول تراشیدن بهانه های گوناگون برای محروم کردن آن دسته از پناهندگانی می باشد که مستحق اسکان مجدد هستند، حاکی از آن است که مسئول بی کفایتی و اهمال در فعالیت های اسکان دهی، خود کمیساریای پناهندگان است.

نهاد همبستگی با پناهندگان ایرانی اطلاعات دست اولی درباره دلایلی که باعث تغییر جهت های مکرر و نامنظم در سیاست کمیساریای پناهندگان در قبال پناهندگان ایرانی، تعلیق برنامه اسکان مجدد، امتناع از ارزیابی واقعی از مخاطراتی که پناهندگان شمال عراق را تهدید می کند، و یا زدن برجسبهای بی موردی از قبیل "جابجا شونده غیر قانونی" بر پناهندگانی که سعی می کنند پناهگاهی در ترکیه پیدا کنند، ندارد. ما همچنین از دلایلی که کمیساریای پناهندگان را بر آن داشته تا با همان بی ملاحظه گی به اعمال سیاست "جابجا شونده غیر قانونی" در مورد پناهندگان سایر ملل که در دیگر نقاط جهان از جمله آفریقای شرقی و آسیای شرقی در شرایط ناآمن و ناپایدار بسر می برند اقدام کند، بی اطلاع هستیم. در این موارد نیز این سیاست با انتقاد شدید سازمان های بین المللی حقوق بشری روبرو گردیده است.

اما ریشه این روش منفی را مسلماً می توان در برخورد بطور کلی منفی کمیساریای پناهندگان نسبت به اسکان مجدد پناهندگان پس از پایان جنگ سرد جستجو کرد. برخی از کارمندان درون این نهاد، این رفتار را ناشی از خاطرات تلخی می دانند که برای کمیساریای پناهندگان از

دوران جنگ سرد باقی مانده است. در اثر اعمال سیاست "اسکان دهی بدون هیچ پُرسش و سؤال" در این دوران تعداد بی شماری از مهاجرین به کشورهای سوم منتقل گردیدند. این سیاست که ایالات متحده آمریکا بانی و پیش برنده آن بود و بعنوان یکی از ابزارهای رویارویی با کمونیسم، خصوصاً در کشورهای آسیای جنوب شرقی بکار برده میشد متعاقب جنگ ویتنام کمیساریای پناهندگان را درگیر اسکان مجدد بیش از دو میلیون ویتنامی، کامبوجی و لائوسی نمود. برخی دیگر هم بر این عقیده اند که این روش منفی صرفاً نشانگر این است که کمیساریای پناهندگان در دنباله روی از دولت ها با پایان جنگ سرد آنگیزه و تمایل قبلی خود نسبت به اسکان مجدد را از دست داده است.

علت هرچه باشد، اعمال روشهای خودسرانه و غیر قابل دفاع کمیساریای پناهندگان در امر اسکان مجدد پناهندگان، سرمشق بد و ناخوشایندی برای دولت ها است. دولت های غربی به اصطلاح پناهنده پذیر بیش از پیش در جستجوی راه های غیرمستقیم برای سرباز زدن از وظایف شان در قبال پناهندگان هستند. آنان در حال ایجاد و بسط انواع مختلفی از سدهای نامرعی بمنظور کاهش "جذابیت" پناهندگی و جلوگیری از ورود پناهندگان، می باشند. در این راستا این دولتها حضور کمیساریای پناهندگان در کشورهای پناهندگی اولیه یا عبوری را متضمن امنیت و حمایت مؤثر از پناهجویان قلمداد می کنند تا بر این اساس وقتی پناهندگان خود را به این کشورها می رسانند از پذیرش آنها سرباز زنند. در حالیکه بی توجهی بی انتهای کمیساریای پناهندگان نسبت به پناهندگان کُرد ایرانی در ترکیه و شمال عراق و شانه خالی کردن از مسئولیت هایش، گواه بارزی است بر ناستواری این تضمین.

سیاست هایی که کمیساریای پناهندگان در قبال هزاران پناهنده کُرد ایرانی که دائماً در معرض خطر قرار دارند، در پیش گرفته است، به گونه ای است که شأن و مقامی را که درخور هر انسانی است از آنها سلب می کند. نهاد همبستگی با پناهندگان ایرانی امیدوار است که بتواند توجه جهانیان را به دشواری شرایط این گروه از پناهندگان جلب کند. این گزارش که بر پایه مصاحبه های دست اول با ده ها پناهنده کُرد ایرانی تهیه شده، تمرکز خود را بر پیامدهای انسانی و حقوقی تصمیم آنان برای جابجایی به ترکیه قرار داده است. مدارک و شواهدی که از اسناد عمومی و مصاحبه ها در این گزارش آمده اند مکمل و مؤید یافته های گزارش قبلی ما است، که تحت عنوان "پناهگاه ناامن: پناهندگان کُرد ایرانی در کردستان عراق"، نهاد همبستگی با پناهندگان ایرانی، (۱۹۹۷-۹۸) منتشر شده (<http://www.irainc.org/text/nletter/sum98/fsum98.pdf>) و <http://www.irainc.org/text/nletter/w97s98/fw97s98.pdf> و <http://www.irainc.org/text/nletter/su97fa97/su97fa97>) و درباره پناهندگانی است که هنوز در شمال عراق سرگردان می باشند و در آنجا با شرایط پرمخاطره ای مواجه اند. در اینجا به لحاظ رعایت مسائل امنیتی، از ذکر نام واقعی و برخی اطلاعات خاص مربوط به مصاحبه شوندگان خودداری کرده ایم.

انسانهای آزار دیده را به کلی از صفحه رادار جامعه بین الملل خارج نماید و بدین ترتیب شأن و مقامی را که درخور هر انسانی است از آنها سلب کند. این بدین معنی است که کمیساریای پناهندگان از اجرای مسئولیتهایی که بدان متعهد شده شدیداً قصور کرده است.

۵. نتیجه

۶. خواسته ها

نهاد همبستگی با پناهندگان ایرانی از دولتهای ترکیه و عراق و از کمیساریای پناهندگان و جامعه بین الملل (بویژه از وزارت امور خارجه آمریکا) مُصرانه می خواهد که با اقدامات فوری خود برای پناهندگانی که در ترکیه و شمال عراق سرگردان هستند امکانات دستیابی به امنیت موثر و واقعی و حقوق انسانی را فراهم کند.

از دولت عراق

همچنان به صدور اجازه خروج برای پناهندگان ساکن شمال که آماده اسکان یافتن در کشور سوم هستند ادامه داده و در مورد پناهندگانی که قادر به ارائه مدارک شناسایی معتبر نیستند تخفیفاتی قائل شود.

موضع رسمی دولت عراق در رابطه با صدور اجازه خروج برای پناهندگان ساکن شمال که آماده اسکان یافتن در کشور سوم هستند را در نزد عموم اعلام شود و اگر محدودیت هایی در این زمینه وجود دارد آنها را به همراه اقداماتی که برای برطرف کردنشان لازم است اعلام نمایند.

از دولت ترکیه:

طبق تعهد تخطی ناپذیر ترکیه به اصل عدم بازگرداندن پناهنده و طبق تمهیدات موجود در مقررات داخلی ترکیه به پناهندگان ایرانی سابقاً ساکن شمال عراق اجازه داده شود که برای گرفتن پناهندگی [موقت] از دولت اقدام کنند و اقامت قانونی کسب نمایند.

برای بهبود وضع امنیتی و رفاهی پناهندگان آنها را به سرعت از شهر مرزی وان به شهر های داخلی منتقل نمایند.

طبق پیش شرطهای مشخص شده برای الحاق به اتحادیه اروپا و همچنین برنامه ملی ای که از سوی خود دولت برای این الحاق اعلام شده برای پناهندگان امکانات گسترده حمایتی از جمله مسکن، غذا، و امکانات درمانی فراهم گردد.

اسکان دهی موفقیت آمیز گروهی از پناهندگان ایرانی سابقاً ساکن شمال عراق، یعنی آنهایی که در سال ۲۰۰۰ به ترکیه آمدند، نشان میدهد که وقتی کمیساریای پناهندگان واقعیت را آنطور که هست می پذیرد و پناهندگان را نیز در اولویت قرار می دهد قادر است تأثیر مثبت و حیاتی در زندگی انسانهای ضربه پذیر و در هراس داشته باشد. از سوی دیگر اعمال بی پایه و اساس و غیرمسئولانه سیاست "جابجا شونده غیر قانونی" برای مدت طولانی بر این گروه در ابتدای امر، مَلغی کردن ناگهانی و بدون توضیح آن پس از مدتی، و سپس برقراری مجددش برای کلیه پناهندگانی که پس از سال ۲۰۰۰ وارد شده اند همانقدر مُخرب بوده است که غیر قابل توجیه و نامعقول. در نتیجه این عملکردهای کمیساریای پناهندگان زندگی سدها پناهنده گرد ایرانی در ترکیه به مرز تباهی رسیده است. آنها نه فقط در شرایط نامعلوم و نگران کننده ای بسر می برند بلکه سالهای دراز محرومیت از امنیت و حقوق انسانی نیز همچنان بر زندگی آنها سایه افکنده است.

جابجا شدن بار دوم پناهندگان گرد ایرانی از شمال عراق به ترکیه که از سال ۲۰۰۰ شروع شده است نتیجه بارز عدم وجود امنیت و حقوق انسانی برای پناهندگان در آن منطقه است. پناهندگان برای این جابجایی مجبور به توسل به قاچاقچیان انسان هستند و در این راه چه از لحاظ مالی و چه مخاطرات جانی بهای سنگینی می پردازند چرا که شدیداً احتیاج به امنیت و حقوق دارند. وقتی هم به ترکیه می رسند باز هم با موانع مشابهی که باعث هراس و سرگردانی بیشتر است مواجه می گردند. امکان بازگرداندن و تحویل آنان به سرکوبگران و شکنجه گرانشان در اینجا هم خطری جدی است.

مسئولیت قانونی امنیت پناهندگان البته به عهده دولتهای ترکیه و عراق است چرا که آنها دولتهای میزبان هستند و در مقابل اعمال هر گونه تزییقاتی علیه حقوق پناهندگان بایستی جوابگو باشند. از این روی واجب است که این دولتها فوراً برای اصلاح وضعیت پناهندگان اقدام کنند. در عین حال جامعه بین الملل، کمیساریای پناهندگان را هم موظف ساخته که بطور فعال و پویا از حقوق پناهندگان دفاع کند. کمک های کمیساریای پناهندگان به پناهندگان ایرانی در شمال عراق شدیداً ناکافی و ضعیف بوده است. در ترکیه نیز این سازمان بجای اینکه بطور دائمی از منافع پناهندگان دفاع کند هر از چند گاه در حالیکه تقصیرها را به گردن دولت ترکیه انداخته به پناهندگان پشت نموده و خود حقوق آنان را پایمال کرده است. کمیساریای پناهندگان با تلاشهای خود موفق شده است این گروه ار

-تضمین گردد که پلیس محلی از پناهندگان در موقع ثبت نام یا اعطای اقامت موقت یا انتقال به شهرهای دیگر پولهای هنگفت مطالبه نمایند.

از کمیساریای پناهندگان

-در بیانیه ای غلنی برای عموم روشن گردد چرا اسکان دهی از شمال عراق معلق شده. این بیانیه بایستی جزئیات مربوط به تمام اقدامات انجام شده در جهت رفع موانع اسکان دهی که کمیساریای پناهندگان ادعا میکند دولت عراق ایجاد کرده را نیز در برگیرد.

-در مورد گزارشاتی که حاکی از اسکان شهروندان عراقی در کشورهای دیگر تحت عنوان پناهنده ایرانی توسط کمیساریای پناهندگان صورت گرفته تحقیق و نتایج آنرا علنی نماید.

-تلاشهای خود را برای اسکان دادن پناهندگان ایرانی از شمال عراق افزایش دهد؛ همچنین در این رابطه که پناهندگان موقع انتقال از شمال عراق به کشور سوم شان از طریق ترکیه فرستاده شوند.

-تضمین گردد که آمار و اطلاعات مربوط به تمام پناهندگان و پناهجویان و مشخصاً پناهندگان ایرانی که از شمال عراق به ترکیه آمده اند غلنی و بطور کامل به اطلاع عموم رسانده شود.

-در بیانیه ای موضع رسمی کمیساریای پناهندگان نسبت به پناهندگان ایرانی که از شمال عراق به ترکیه می آیند صریحاً توضیح داده شود و مشخص شود چرا این سازمان در تأمین امنیت و دیگر حمایتها برای این دسته از پناهندگان اهمال می ورزد.

-با کمک محققین متخصص و بی طرف در مورد اینکه آیا شمال عراق، آنطور که در نامه های "جابجاشونده غیر قانونی" به پناهندگان ادعا شده، واقعاً می تواند برای پناهنده ایرانی محل آسایش باشد تحقیقات کافی انجام و نتیجه آن غلنی شود.

- از دولت ترکیه مُصرانه خواسته شود که طبق تعهدش به قوانین تخطی نپذیر بین المللی امکان گرفتن پناهندگی [موقت] در ترکیه را در اختیار تمامی پناهندگان، یعنی حتی افرادی که قبلاً در شمال عراق هم بوده اند، بگذارد و همچنین اصل عدم بازگرداندن پناهنده را در همه موارد مراعات کند. این بدین معنی است که هیچ پناهنده ای نبایستی به ایران یا شمال عراق بازگردانده شود.

-با پیروی از این الزام توافق شده که جامعه بین الملل بایستی در کمک به پناهندگان با کشورهای اول یا دوم پناهندگی آنها تشریک مساعی داشته باشد (و اینکه در حال حاضر تعداد بی شماری سهمیه برای اسکان در کشورهای سوم موجود است) به دولت ترکیه

تضمین داده شود که پناهندگان ایرانی سابقاً ساکن شمال عراق در کشورهای سوم اسکان داده می شوند و اقدامات مربوط به امور اسکان دهی دو برابر شوند.

-کلیه پناهندگانی که تا حال موقت به ثبت نام و تشکیل پرونده نزد کمیساریای پناهندگان نشده اند فوراً پذیرفته شوند.

-کلیه تصمیماتی را که براساس آنها پناهندگان "جابجاشونده غیر قانونی" قلمداد شده اند لغو گردند و برای اطمینان از اینکه پناهندگان بازگردانده نمی شوند فوراً مقامات ترکیه از لغو این تصمیمات باخبر شوند.

-فوراً به پناهندگان امکان ارتباط با کمیساریای پناهندگان داده شود و آنان بطور منظم از ملاقاتهای کمیساریا با مقامات ترکیه و دیگر مراجع مربوطه که در مورد سرنوشت پناهندگان است مطلع شوند. در فواصل معین جامعه بین الملل نیز از این تحولات با خبر شود و سازمانهای غیر دولتی به ارائه نظر و توصیه در این زمینه تشویق گردند.

-همکاری با سازمانهای غیر دولتی آغاز گردد تا هر گونه ضعف و کمبودی در جهت کمک های معیشتی، درمانی و اسکان دهی مجدداً پناهندگان احتمالاً وجود دارد برطرف شوند.

از ایالات متحده آمریکا و جامعه بین الملل

- از دولتهای عراق و ترکیه مُصرانه بخواهد که به تعهدات و مسئولیت هایشان در قبال پناهندگان و همکاری با کمیساریای پناهندگان در جهت پیدا کردن راه حل های درازمدت برای پناهندگان عمل کنند.

-از کمیساریای پناهندگان مُصرانه بخواهد که به وظیفه محوری اش در حمایت از این گروه در مخاطره و ضربه پذیر عمل کند و برای آنها راه حل های درازمدت بیابد.

-از کمیساریای پناهندگان مُصرانه بخواهد که از هر گونه اقدامات تنبیهی علیه پناهندگان که هدفش بازداشتن آتی دیگران از جابجا شدن است خودداری ورزد و در عوض بطور فعال بدنبال راه حل برای آنان باشد و برای بهبود شرایط پناهندگان و پیدا کردن راه حل درازمدت برایشان با سازمانهای غیر دولتی همکاری کند.

-از کمیساریای پناهندگان مُصرانه بخواهد که فعالیت هایش را با شفافیت کامل و در کمال بی طرفی انجام دهد و همواره جامعه

بین الملل را از وضعیت کامل پناهندگان ایرانی در ترکیه و عراق با خبر سازد.

-با توجه به تعلیق اسکان دهی از شمال عراق و اینکه اساساً این برنامه در عراق همواره دچار مشکلات بسیاری بوده است، با دادن بودجه لازم به کمیساریای پناهندگان از این سازمان بخواهد پناهندگان را موقتاً به کشورهای دیگری منتقل کند که در آنجا برنامه اسکان دهی کارا تر و سهل تر است.

- آن بخش از امور اسکان یابی مجدد پناهندگان را که مربوط به خود کشورهاست تسریع کنند و اگر لازم است سهمیه های اسکان افزایش یابند. بودجه لازم در اختیار کمیساریای پناهندگان بگذارند تا هرگونه کمبود کارمند حقوقی یا اسکان دهی و یا دیگر امکانات حمایتی مورد نیاز پناهندگان بر طرف شود.

-وزارت امور خارجه آمریکا به توصیه سازمانهای غیردولتی آمریکا عمل کند و پناهندگان سابقاً ساکن شمال عراق که آلان در ترکیه هستند را تحت یکی از اولویتهای یک یا دوی ضوابط پذیرش پناهنده خود در نظر بگیرد و همچنین اجازه دهد که این پناهندگان برای اسکان در آمریکا از طرف سازمانهای غیردولتی و سفارت آمریکا نیز ارجاع داده شوند و مرجع ارجاع دهنده را فقط به کمیساریای پناهندگان محدود نماید.

درباره ما

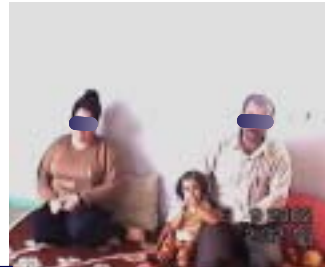
نهاد همبستگی با پناهندگان ایرانی سازمانی غیرانتفاعی است که تحت ماده ۳(C) ۵۰۱ اداره مالیات ایالات متحد آمریکا به ثبت رسیده. این نهاد به منظور حفظ و اشاعه حقوق انسانی و مدنی پناهجویان و پناهندگان ایرانی در سطح داخل آمریکا و بین المللی بدون هیچگونه تبعیض بنیان گذاشته شده. ما به هیچ سازمان سیاسی و مذهبی وابستگی نداشته و هیچگونه کمک مالی از دولت ها نمی‌پذیریم. بودجه ما به توسط افراد و موسسات دلسوز و متعهد تأمین می‌شود و پنج زمینه زیر را در بر دارد:

- پیگیری، ثبت و گزارش وضعیت جهانی پناهندگان و پناهجویان ایرانی به ویژه در مکانهایی که از خدمات ضروری برخوردار نیستند و حقوقشان نقض شده است.
 - دفاع و اشاعه حقوق پناهجویان ایرانی در آمریکا و در سطح بین المللی.
 - کمک به پناهجویان ایرانی در جهت دستیابی به موقعیت پناهندگی از راه مشاوره و ارائه اطلاعات درباره امور و قوانین پناهندگی، تهیه اسناد، اظهارنامه و دفاعیه، خدمات ترجمه، ارجاع به مراجع ذیصلاح و پشتیبانی مالی از افرادی که با مضیقه مالی روبرو هستند.
 - جلوگیری از بازگرداندن اجباری پناهجویان ایرانی با اتکا به ممنوعیت آن در قوانین بین المللی و در صورت لزوم کمک به پناهجویان برای اسکان در کشورهای امن.
 - پشتیبانی از پناهندگان تازه وارد در ایالات متحده که مورد تبعیض و بی‌عدالتی قرار می‌گیرند، از طریق اقدامات دفاعی و اعتراضی، ارائه اطلاعات و ارجاع به مراجع ذیصلاح، خدمات ترجمه و آموزش عموم.
- بخش مهمی از فعالیت های بین المللی ما پیگیری، ثبت و گزارش وضعیت جهانی پناهجویان ایرانی و همچنین گردآوری اسناد درباره وضعیت حقوق بشر در ایران و تهیه آرشیوی از نمونه های درخواست پناهندگی ایرانیان در سطح جهانی است. نهاد، همچنین درخواست های اشخاص واجد شرایط را به مراجع دادخواهی بین المللی حقوق بشر تسلیم و آنها را نمایندگی می کند و به وکلا و دیگر حامیان پناهجویان از طریق ارسال اطلاعات، اظهارنامه به مراجع دادخواهی کشوری و بین المللی یا ارائه راهنمایی، مساعدت می‌ورزد.
- برنامه های ما در ترکیه شامل موارد زیر است:
- پیگیری، گزارش و نقد موانع حقوقی که مانع از دستیابی پناهجویان ایرانی به حمایت پناهندگی در ترکیه است، از جمله کمبودها و اشکالات دستگاه اعطای پناهندگی موقت دولت ترکیه و همچنین روند و سیاست های اجرایی پناهنده گزینی کمیساریای عالی ملل متحد برای پناهجویان.
 - مشاوره و ارائه اطلاعات حقوقی بطور فردی و یا گروهی برای پناهجویان
 - مجادله با کمیساریای عالی در دفاع از پناهجویانی که درخواست پناهندگی شان به اشتباه مردود شده است
 - نمایندگی پناهجویان در برابر دادگاه حقوق بشر اروپا در موارد استردادهایی که بر طبق قوانین بین المللی ممنوع قلمداد شده اند.
 - کمک های انسانی
- ما، از طریق دو برنامه متداوم امداد مالی ، تاکنون بیش از ۴۳۰,۰۰۰ دلار را به صورت پرداخت های نقدی ماهیانه و کمک هزینه تحصیلی سالیانه برای دانش آموزان بین تقریباً ۱۳۰۰ خانواده پناهجو در ترکیه پخش کرده ایم.
- کار ما در رابطه با پناهندگان ایرانی در عراق، گزارش وضعیت آنها و فشار به دولت آمریکا برای تقبل نقشی فعالتر در اسکان دهی آنها بوده است.

Iranian Refugees' Alliance, Inc.

Cooper Station POBox 316 NY, NY 10276-0316 USA

phone & fax: 212.260.7460 e-mail: irainc@irainc.org URL: www.irainc.org

Iranian Refugees' Alliance, Inc.
 Cooper Station
 POBox 316
 NY NY 10276-0316
 Phone/Fax: 212 260 7460
 Email: irainc@irainc.org
 URL: <http://www.irainc.org>